

Történeti pillanatok.

(Saját tudósítónktól.) Ellenzéki ujságok nagy buzgósággal variálják annak a néhány képviselőnek a nevét, akik közismert szélső radikális gondolkodásánál fogva a kormány választójogi javaslatával nincs megelégedve, a valóság az, hogy mindenki előtt, aki magyar politikával foglalkozik, régtől fogva ismeretes volt, hogy a többségi pártnak van egynéhány tagja, aki a választójogi legszélsőbb és legradikálisabb fajtájával rokonszenvez és aki ennek folytán a kormánynak kevésbé tulzó törvényjavaslatát nem fogadja el. Most, amikor a választójogi kérdés aktuális lett, természetesen elérkezett annak is az ideje, hogy a munkapártnak ezen tagjai azokat a konzekvenciákat vonják le, amelyeket ők maguk szükségesnek tartanak. Szembeötlő azonban, hogy egy 256 tagú pártnak sem akcióképességét, sem pedig erejét 4—5 tagnak a kilépése meg nem változtatja, több kilépésre pedig még a legvérmesebb ellenzéki fantázia sem számíthat. Egyébként a magyar politikai életnek alapos ismerői abban a hitben vannak, hogy az ellenzéken többen vannak, akiknek az ellenzék tulzó s szélső radikális választójoga nem tetszik, mint ahányan a többség soraiban ezzel a tulzó választójogi programmal rokonszenveznek.

A választójogi problémával Magyarország négy évtizeden át, egy nemzedék élettartama alatt, egyáltalán nem kívánt foglalkozni. Most negyven éve, hogy a Deák-párti éra megpróbálta, de sikertelenül a képviselőválasztások anyagi jogrendjét korszerűbbé s a választói kvalifikációt szabatosabbá tenni. A Lónyai-kabinet eredeti javaslata, lényeges módosításokkal csak két év múlva, a Bittó-kormány alatt került tető alá. Ellenben az alaki jogrend s a kerületek beosztása, a határörvidéki részeknek pótlólag adott mandátumoktól eltekintve, egészben ma is az, a minnek az 1848-iki törvényhozás hetedfél évtized előtt alogtá.

Egész Európa, sőt az egész civilizált világ azóta többszörösen, itt-ott radikálisan

változtatott a különböző választási rendszereken. Csak Magyarország tért ki folyvást e reform elől. Aminek több természetes és érthető oka van. Egyrésze nálunk csak lassan érlelődött meg a kérdés: anyagi bajaink, kulturális igényeink s az államélet aktuális nehézségei égetőbb, sürgősebb föladatak elé állítottak. Másrészt a köztudat aggódva számolt a magyar államiség kiépítetlen, berendezetlen voltán felül társadalmunk átmeneti állapotával s a nemzetiségi kérdés kiforratlan voltával, amik miatt a választójogi bármely méretű kiszélesítése ugrást jelentett volna a sötét bizonytalanságba. Ezért a parlamenti reformot negyedfél évtizedig a közvélemény nálunk nem igen kívánta, a pártok alig sürgették és államférfiaink vonakodtak napirendre tűzni, úgy az ellenzéken, mint a kormány padjain.

De a haladás, amit az állami konszolidációban tennünk sikerült, fejlődő szociális életünk s a korszellem igényei a közfelfogást e téren pozitív irányokba terelték.

A kérdés így napirendre került, bár a nehézségek nem csökkentek ezáltal, hanem szintén aktuálisak váltak, amikkel immár le kell számolnunk. A választójogi probléma szerencsés megoldása a közéletet frissebbé, a törvényhozást egészségesebbé teheti. De végzetes bajokat vonna maga után, történeti sorsunkat befolyásolná hátrányosan, állami létünket támadná meg gyökereiben minden hiba, amit a nem avatottak könnyelmű felületességgel, hű jelszavak után indulva, a tények és viszonyok felől tudatlanul vagy járátlanul az alapvető munkában elkövethetnek.

Magyarország sorsáról, a magyar nemzet létéről s ezek kockázatáról van szó, mikor a választójogi problémát tárgyalás alá vesszük. A kormány beavatta magát a föladatba, számot vetett a lehetőségekkel s most oly megoldást ajánl javaslatában, melyért a haza javára s a nemzet jövőjéért boldogulásáért minden felelősséget emelt fővel vislhet.

A magyar közvélemény feszült figyelemmel várja, hogy ebben a mélyseges kérdésben a képviselőház minden oldalán a kri-

tika a pártszempontok fölé tudjon emelkedni. Várja az egész nemzet, hogy a választójogi e korszakos reformja iránt osztatlan legyen törvényhozóink hazafias érdeklődése. S rossz néven fogná venni, ha a magyar ellenzék e kötelesség alól is kivonná magát, többre taksálva a személyes hiúság és párt-szenvedelmek kielégítését a haza ügyénél, a nemzet sorsánál, Magyarország jövőjénél.

Az év története.

— Országos események. — Szegedi események.

(Saját tudósítónktól.) Az elmúlt esztendő megkülönböztetett helyet kell, hogy foglaljon a világ történetében. Nagy átalakulások korát éljük most, de ebben a korban idáig egyetlen év sem bővelkedik olyan kiemelkedő, népek sorsára kiható, az emberiség fejlődésére oly nagy jelentőségű eseményekben, mint az 1912-ik. A világtörténelmi fontosságú események felsorolását ezuttal mellőzzük, hiszen ezek ma is állandóan foglalkoztatnak bennünket és nap-nap után szó esik róluk minden lapban. Csupán arra szorítkozunk, hogy rövid és könnyen áttekinthető vázlatát adjuk részint a nagy országos, részint pedig a nagy szegedi eseményeknek.

A tömegvélemény természetesen az, hogy az elmúlt esztendő sok rosszat és kevés jót hozott. Mindjárt az elején katasztrófát zúdított az országra a vízáradásokkal. Erdélyben és Délmagyarország egyes vidékein milliókra menő kárt okozott. Május 13-án Bálványosváraiját ciklon pusztította el háromszáz házzal, templommal. Ugyanez a májusban játszódott le Budapesten a forradalmi jellegű véres események a szociálisták tüntetése alkalmával. Junius negyediken történt Kovács Gyula merénylete Tisza István gróf, a képviselőház elnöke ellen. Az ősz beálltával az ország figyelme a diplomáciai események felé terelődött. Közvetlenül a tripoliszi kalamel után a monarchiát oly közlelő érdeklő balkáni bonyodalom következett be, amelynek a további eseményei az egész tél folyamán háborus izgalomban tartották az országot. Hónapokon keresztül egyetlen kérdés foglalkoztatott minden embert: lesz-e háború Szerbiával vagy sem? Nagy vonásokban ezek az elmúlt év legkiemelkedőbb országos eseményei.

Szegedi eseményekben szintén gazdag az elmúlt esztendő. És nem hiába beszélnek róla

Az anya: Én voltam itt az első lány a vármegyében.

A lány: Tudom. És a nagyapa főispán volt. És a mi családunk a legrégibb család. Az első voltunk. És most az utolsók vagyunk.

Az anya (vonagló arccal néz a lányra).

A lány: Lásd be végre, hogy ez így van. Ne ábrándozzunk már végre-valahára arról, hogy mi volt, hogyan volt. Senki sem törődik azzal, hogy milyen előkelők voltunk valamikor. Rokunk nincs. Barátunk nincs. Nevetséges, ha azért ragaszkodunk a városhoz, hogy a nagyapának és nagyapa nagyapjának óriási volt a tekintélye. Mi ránk úgy néznek, mintha foltos és beteg állatok volnánk.

Az anya: De nem.

A lány: De igen. Miért tagadod ezt még mindig? Azt hiszed, én még mindig elhiszem neked, hogy olyanok vagyunk, mint a többiek? Azt hiszed, én még mindig nem látom, milyen itt a helyzetünk?

Az anya: A helyzetünk...

A lány: A helyzetünk olyan, mintha belpoklosok volnánk. Amióta apa külföldön élt, alig akartak velünk érintkezni. A hamiskártyás családja voltunk. Amióta apa... apát... elfogták... és... főbelötte magát, azóta megszűntettek velünk minden érintkezést. És a mióta... Leonával... megtörtént a szerencsétlenség, azóta messze elkerülnek bennünket. (Keserűen.) Azóta csak a fiatal urak érdeklődnek irántunk.

Az anya: Ágnes!

A lány: Igen, azóta csak a fiatal urak érdeklődnek irántunk. Nem köszöntek nekem, de jól megnézegettek... Mindig jól benéztek az arcomba... Megnéztek elől-hátul... Megvizsgáltak... Megméregettek... Hogyan fejlődöm... Kinek lesz jó...

A lány: Igenis, úgy nézegettek, hogy kinek leszek majd jó. Én nem tudtam. Sokáig nem tudtam. Nem értettem. Te nem mondtad. Letagadtad, ha kérdeztem. Azt mondtad, szép lány vagyok, a férfiak így tesznek, ha egy szép lány iránt érdeklődnek. Most tudom már, hogy a férfiak nem tesznek így. Más lányokkal nem. Csak velem tettek... És igazuk volt.

Az anya: Igazuk volt?

A lány (lassan): Igazuk volt... Azt gondolták, ha... az idősebb lánnyal lehetett... akkor ezzel is lehet. Szabad zsákmány. Az a kérdés, kinek jut. Ha az idősebb lánnyal megtörtént a baj... ha meg kellett szöknie... a fiatalabbnál is csak arról van szó, ki lesz a gyorsabb és az ügyesebb. Csak erről volt szó...

Az anya (a lélegzetét visszafojtva hallgat a lányra).

A lány (elhallgat).

Az anya (szorongva): Ágnes... és...

A lány (zokogva kitör): Miért nem vittél el innen? Miért hagytál itt nekik?

Az anya (remegve): Ágnes!

A lány: Vagy miért nem mondtad legelőbb, mit akarnak tőlem? Miért nem vi-

gyáztál rám? Miért engedted féléljszakákon át sétálni Pándyval a Püspök-kertben? Miért engedted el itthonról?

Az anya: Ágnes!... Mi történt?

A lány (elfojtja a sirását, összeszedi magát, nyugodtan): Megtörtént az, aminek meg kellett történnie. Leona után nekem kellett jönnöm. Az egész város tudta. Az egész város így akarta. Most már nyugodt vagyok. Két hét óta nem alszom éjjel. A sötétben fekszem és gondolkozom. Elhatároztam, hogy ma elmondok neked mindent. Leona elszökött. Lehet, hogy okosan tette. Nekem is jobb lett volna talán nem szólni. Elmenni. De én szeretlek. Ha nem figyelmeztettél is, szeretlek. Szeretnék veled maradni. Az a kérdés, akard-e?

Az anya (ajaveszékel): Istenem! Istenem!

A lány: Ne sirj. Ennek így kellett jönnie. Mondd meg, akarsz-e jó lenni hozzám? akarsz-e eljönni valahová? Elbujni...

Az anya (térdreesik, azután végigbukik a földön).

A lány: Anyám... Az isten szerelmére... mit csinálsz?

Az anya (ajaveszékel): Jobb lett volna nekem nem születni... Jobb lett volna nekem réges-régen elpusztulni... Jobb lenne nekem fogni egy kést és beleszurni a szívem kellős közepébe...

A lány (megdöbbenve): Anyám, az isten szerelmére, hát mi ejt úgy kétségbe? Hát